

Behandlingslinje strabisme (skjeling) hos barn og ungdom under 18 år

Skjeling er en tilstand hos ca 5 % av barn under 18 år. Det har vært flere organisatoriske endringer i Sykehuset Innlandet, og det har vært utfordringer knyttet til ulik behandlingsstrategi. Tidligere ble det behandlet for strabisme i begge fylkene, men nå er alt lagt til SI Elverum. SI Lillehammers poliklinikk er organisert under SI Elverum. Ventetider fra henvisning til undersøkelse/operasjon er lang – over 6 måneder. Dette er for lang tid og er uheldig for normal synsutvikling hos barnet. Tester og undersøkelser blir også for gamle og kan ikke stoles på. Øyespesialistmiløet er lite, og det er hensiktsmessig med mer standardisering når det gjelder struktur og undersøkelser enn det er for operasjonsteknikker.

Behandlingsforløp

Pasient- og pårørendeinformasjon

Symptomer/
vurdering

Henvisning

Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Dokumentasjon

Prosedyrer og
henvisninger i
behandlingslinja

Bakgrunn for
behandlingslinja

Dokumenter
og linker

Metoderapport

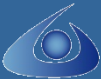
Kontinuerlige målinger

Verdikompasset

Måleindikatorer

Behandlingslinjeansvarlig lege: overlege Ewa Spoz-Zboch

Kontaktperson: [Avdelingssjef Jan Erik Arnestad](#)

Symptomer/
vurdering

Henvisning

Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Symptomer/vurdering

Startside

Pasienter/ påørende	<ul style="list-style-type: none">• Hvis barnet ditt skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn• Skjeling kan være arvelig• Hva er skjeling
Fastlege	<ul style="list-style-type: none">• Vurdere om barnet har skjeling
Helsestasjon	<ul style="list-style-type: none">• Vurdere om barnet har skjeling
Ortoptister	<ul style="list-style-type: none">• Vurdere om barnet har skjeling
Optikere	<ul style="list-style-type: none">• Vurdere om barnet har skjeling• Ikke barn under 5 år

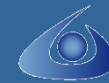
Symptomer/
vurdering

Henvisning

Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Henvisning

Startside

Pasienter/ pårørende	<ul style="list-style-type: none">• Ved mistanke eller spørsmål om skjeling ta kontakt med helsestasjon /fastlege /PPT/optiker• Optiker kun hvis barnet er over 5 år
Fastlege	<ul style="list-style-type: none">• Henvisning (med kopi av evt. undersøkelse fra optiker)• Sendes til nærmeste privatpraktiserende øyelege/øyelegesenter eller øyepoliklinikken SI Kongsvinger
Helsestasjon	<ul style="list-style-type: none">• Henvisning via helsestasjonslege• Helsestasjonslege vedlegger kopi av testene som helsesøster har utført• Retningslinjer for undersøkelse av syn, hørsel og språk• Henvisning til spesialisthelsetjenesten –kriterier for når det skal henvises (se side 20 i rapport om syn)
Ortoptister	<ul style="list-style-type: none">• Via øyelege
Optikere	<ul style="list-style-type: none">• Henvisning via optiker (Optikere kan henvise direkte til øyelege)• Pasienten får dekket sine utgifter som på samme måte som via lege• Sender informasjon til fastlege om undersøkelsen etter samtykke fra pasient/pårørende
Øyeleger	<ul style="list-style-type: none">• Henviser til strabismeteamet ved øyeavdelingen (ortoptist, operatør og av og til optiker) for vurdering av operasjon eller terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (f.eks Botox) (linke)• Resultat av adekvat øyeundersøkelse (inkludert fersk sciaskopi/brilleteilpasning)• Vedlegg; henvisning/informasjon fra fastlege/ortoptist/optiker
Øyeavdelingen SI Elverum	<ul style="list-style-type: none">• Henvisninger blir scannet inn og håndtert i DIPS før de blir vurdert

Flytskjema om prosedyrer for behandlingslinja

Symptomer/
vurdering

Henvising

Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

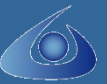
Utredning og diagnostikk

Startside

Ortoptister	<ul style="list-style-type: none">• Undersøkelse av syn og samsyn• Manifest strabisme (H50)• Latent strabisme (H50.5)• Ambylopi (H53.5)
Optikere	<ul style="list-style-type: none">• Refraksjon (undersøkelse av brillebehov)• Undersøkelse av syn og samsyn
Øyeleger	<ul style="list-style-type: none">• Fullstendig øyeundersøkelse (kommer link til dokument høsten 2011)• Ved mulig behov for operasjon eller terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (f.eks Botox) henvise til strabismetteamet ved Sykehuset Innlandet Elverum
Øyeavdelingen SI Elverum	<ul style="list-style-type: none">• Ved normale forhold blir kontakten med øyeavdelingen avsluttet• Pasienter som ikke skal opereres –behandling igangsettes og pasienten tilbakeføres til henviser• Vurdering hos strabismetteam (ortoptist, operatør og av og til optiker)• Pasienter som skal opereres eller ha terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (f.eks Botox), settes på venteliste• Laboratorieprøver og MR/CT kan være aktuelt hos enkelte pasienter, men dette avgjøres på øyeavdelingen

Flytskjema om prosedyrer for behandlingslinja

Symptomer/
vurdering

Henvising

Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Behandling

Startside

Foreldre/ foresatte	<ul style="list-style-type: none">• Informasjon om amblyopi (nedsatt syn) og skjeling• Lappbehandling (tips og råd)• Øyepaster fåes på apotek. Dette kan også bestilles på internett på adresse www.reseptfri.com eller på nettstedet Om skjeling, produkter og tjenester• Økonomisk dekning av utgifter• Barn til operasjon (ferdigstilles i løpet av høsten 2011)
Ortoptister	<ul style="list-style-type: none">• Amblyopibehandling (f.eks. lappbehandling, briller, dråper), samsynstrening
Optikere	<ul style="list-style-type: none">• Briller/kontaktlinser
Øyeleger	<ul style="list-style-type: none">• Igangsetting av brillebehandling og amblyopibehandling• Hvis skjeling skyldes annen øyesykdom, blir denne også behandlet• Ved utilfredsstillende behandling/resultat henvises vurdering hos strabismeteamet
Øyeavdelingen SI Elverum	<ul style="list-style-type: none">• Lappbehandling/øyedråper• Brillebehandling/kontaktlinser og evt. øyetrening• Operasjon<ul style="list-style-type: none">- Metode velges ut fra diagnose- Flere påfølgende inngrep kan bli nødvendig• Terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (f.eks Botox)• Flytskjema og prosedyrer for strabisme og øyeavdelingen

Flytskjema om prosedyrer for behandlingslinja

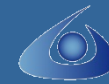
Symptomer/
vurdering

Henvisning

Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Startside

Oppfølging

Pasienter/ pårørende	<ul style="list-style-type: none"> • Muntlig/skriftlig informasjon • Pasienter/pårørende får epikrise /journalnotat hvis ønskelig 	
Fastlege	<ul style="list-style-type: none"> • Fastlege får epikrise /journalnotat fra hver kontakt 	
Helsestasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Følger vanlig helsestasjonsprogram • Helsestasjon får epikrise /journalnotat når de er henvisere eller pasienten og foreldrene/foresatte ønsker det • Retningslinjer for undersøkelse av syn, hørsel og språk • Helsestasjonens prosedyrer (se side 15 i rapport om syn) 	
Ortoptister	<ul style="list-style-type: none"> • Ved lappbehandling kontroll etter 1-4 mndr og deretter intervall ut fra resultat og alder • Etter operasjon eller terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (f.eks Botox) , vurdering av strabismeteam; oppfølging etter avtale med øyeavdelingen ved SI Elverum 	
Optikere	<ul style="list-style-type: none"> • Etter operasjon/vurdering av strabismeteam; oppfølging etter avtale med øyeavdelingen ved SI Elverum 	
Øyeleger	<ul style="list-style-type: none"> • Pasienter som ikke henvises videre får individuelt tilpasset oppfølging • Etter operasjon/vurdering av strabismeteam og terapeutisk injeksjon av øyemuskulatur; oppfølging etter avtale med øyeavdelingen ved SI Elverum 	
Øyeavdelingen SI Elverum	<ul style="list-style-type: none"> • Etter operasjon: <ul style="list-style-type: none"> – 1. dag etter operasjon hos operatør – 2 måneder etter operasjon 	<ul style="list-style-type: none"> • Etter injeksjon: <ul style="list-style-type: none"> – 1 uke – 3 måneder
	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjonsskriv etter behandling. Noen får ingen behandling • Poliklinisk notat til fastlege/henviser og eventuelt til andre som pasienten og foreldrene/foresatte ønsker skal få informasjon •Tilbakeføres til henviser 	

Flytskjema om prosedyrer for behandlingslinja

Pasient-/pårørendeinformasjon

[Startside](#)

Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis barnet ditt skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn 	
Henvisning	<ul style="list-style-type: none"> • Via helsestasjon, fastlege eller PPT (Henvisning må skrives av lege) • Optiker kan henvide direkte til øyelege. Optiker sender samtidig informasjon til fastlege om undersøkelsen dersom pasienten/pårørende samtykker 	
Behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Øyeplaster fåes på apotek. Dette kan også bestilles på internett (se nyttige linker) • Lappbehandling/øyedråper • Brillebehandling/kontaktlinser og evt øyetrening • Eventuelt operasjon og/eller terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (dagbehandling eller innleggelse) • Økonomisk dekning av briller 	
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollfrekvens og informasjon avhengig av behandlingstype 	
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Hva er skjeling • Om skjeling • Retningslinjer for undersøkelse av syn, hørsel og språk 	<ul style="list-style-type: none"> • Øyeplaster fåes på apotek. Dette kan også bestilles på internett på adresse; www.reseptfri.com eller på nettstedet Om skjeling, produkter og tjenester

Klikk tilbake til den enkelte side

 Symptomer/
vurdering

Henvisning

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Fastlege

[Startside](#)

Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis barnet skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og ha dobbeltsyn, må det vurderes om det har skjeling
Henvising	<ul style="list-style-type: none"> • Henvising (med kopi av evt undersøkelse fra optiker) • Sendes til nærmeste privatpraktiserende øyelege/øyelegesenter
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Fastlege får epikrise/journalnotat fra hver kontakt pasienten har med sykehuset. • Etter avsluttet oppfølging i spesialisthelsetjenesten må pasienten rehenvises ved nye plager • Optiker sender informasjon om undersøkelsen til fastlegen
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Kortfattet om strabisme • Samarbeide – primær-/sekundær-/tertiærnivå • Hva er skjeling (nhi)

[Klikk tilbake til den enkelte side](#)

 Pasient og
Pårørendeinfo.

 Symptomer/
vurdering

Henvising

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Helsestasjon

[Startside](#)

Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis barnet skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn. Vurdering om barnet skjeler ut fra tester • Retningslinjer for syn, hørsel og språk • Helsestasjonens prosedyrer (se side 15 i rapport om syn)
Henvisning	<ul style="list-style-type: none"> • Retningslinjer for syn, hørsel og språk • Henvisning til spesialisthelsetjenesten –kriterier for når det skal henvises (se side 20 i rapport om syn) • Via helsestasjonslege evt fastlege • Henvisningsskjema
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Søknad om støtte til briller/kontaktlinser
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Hva er skjeling? • Om skjeling, produkter og tjenester • Om skjeling • Om samarbeide • Undersøkelser/tester (kommer mer informasjon høsten 2011)

Klikk tilbake til den enkelte side

 Pasient og
Pårørendeinfo.

 Symptomer/
vurdering

Henvisning

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Ortoptister

[Startside](#)

Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis barnet skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn 	
Henvisning	<ul style="list-style-type: none"> • Via øyelege 	
Utredning/ diagnostikk	<ul style="list-style-type: none"> • Undersøkelse av syn og samsyn • Manifest strabisme (H 50) • Latent strabisme (H50.5) • Amblyopi (H53.5) 	
Behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Amblyopibehandling (for eksempel lappbehandling, briller, dråper), samsyntrening • Søknad om støtte til briller/kontaktlinser 	
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Ved lappbehandling kontroll etter 1-4 mndr og deretter intervall ut fra resultat og alder • Etter operasjon eller terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (f.eks Botox) etter avtale med øyeavdelingen ved SI-Elverum 	
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Hva er skjeling • Pasientflyt i sykehus • Om samarbeide 	<ul style="list-style-type: none"> • Om skjeling,produkter og tjenester • Om skjeling - doktor online • Nettadresser for Ortoptister

[Klikk tilbake til den enkelte side](#)

 Pasient og
Pårørendeinfo.

 Symptomer/
vurdering

Henvisning

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Optikere

[Startside](#)

Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis barnet skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn 	
Henvisning	<ul style="list-style-type: none"> • Henvisning via optiker Optikere kan henvise direkte til øyelege • Pasienten får dekket sine utgifter som på samme måte som via lege • Sender informasjon til fastlege om undersøkelsen etter samtykke fra pasient/pårørende • Privatpraktiserende øyeleger/øyelegesenter 	
Utredning/ diagnostikk	<ul style="list-style-type: none"> • Refraksjon (undersøkelse av brillebehov) • Undersøkelse av syn og samsyn 	
Behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Briller/kontaktlinser • Søknad om støtte til briller/kontaktlinser 	
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Gjelder barn over 5 år • Eventuelt etter avtale med øyeavdelingen 	
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Hva er skjeling • Pasientflyt i sykehus • Om samarbeide 	<ul style="list-style-type: none"> • Om skjeling,produkter og tjenester • Om skjeling – doktor online • Optikernes hjemmeside

[Klikk tilbake til den enkelte side](#)

 Pasient og
Pårørendeinfo.

 Symptomer/
vurdering

Henvisning

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Øyeleger

[Startside](#)

Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis barnet skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn
Henvisning	<ul style="list-style-type: none"> • For vurdering av operasjon eller terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur, sendes henvisning til strabismeteamet ved øyeavdelingen SI Elverum • Om samarbeid
Utredning/ diagnostikk	<ul style="list-style-type: none"> • Fullstendig øyeundersøkelse, inkludert undersøkelse av syn og samsyn (kommer høsten 2011) • Manifest strabisme • Latent strabisme • Ambylopi
Behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Igangsetting av brillebehandling og amblyopibehandling • Hvis skjeling skyldes annen øyesykdom, blir denne også behandlet • Ved utilfredsstillende behandling/resultat henvises til vurdering hos strabismeteamet
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Pasienter som ikke henvises videre, får individuelt tilpasset oppfølging • Etter operasjon/vurdering av strabismeteam; oppfølging etter avtale med øyeavdelingen ved SI Elverum
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Hva er skjeling • Pasientflyt i sykehus • Om samarbeide • Om skjeling, produkter og tjenester • Om skjeling – doktor online

[Klikk tilbake til den enkelte side](#)

 Pasient og
Pårørendeinfo.

 Symptomer/
vurdering

Henvisning

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Øyeavdelingen Sykehuset Innlandet Elverum

Henvisning	<ul style="list-style-type: none"> • Henvisninger blir scannet inn og håndtert i DIPS • Om samarbeid 	
Utredning/diagnostikk	<ul style="list-style-type: none"> • Ved normale forhold og/eller ikke behov for operasjon eller terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (f.eks Botox) tilbakeføres pasienten til henviser • Vurdering hos strabismetteamet (ortoptist, operatør og av og til optiker) • Pasienter som skal opereres, settes opp på venteliste til operasjon • Ved innkalling til operasjon, sendes informasjonsskriv om behandlingsopplegget • Laboratorieprøver og MR/CT kan være aktuelt hos enkelte pasienter - avgjøres på øyeavdelingen Manifest strabisme (H50) Latent strabisme (H50.5) Ambylopi (H53.5) 	
Behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Lappbehandling/øyedråper • Brillebehandling/kontaktlinser og evt øyetrening • Terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (f.eks Botox) (linke) • Operasjon – hvilken teknikk avgjøres etter diagnose. (linke til dokument) • Av og til kan det være nødvendig med flere inngrep • Flytskiema og prosedyrer for strabisme og øyeavdelingen 	
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Etter operasjon: <ul style="list-style-type: none"> – 1. dag etter operasjon hos operatør – 2 måneder etter operasjon 	<ul style="list-style-type: none"> • Etter injeksjon: <ul style="list-style-type: none"> – 1 uke – 3 måneder
	<ul style="list-style-type: none"> • Poliklinisk notat til fastlege/henviser og evt. andre som pasienten ønsker skal få informasjon • Pasienter som ikke trenger mer operativ behandling tilbakeføres til henviser 	
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Hva er skjeling? • Pasientflyt i sykehus • Om samarbeid 	<ul style="list-style-type: none"> • Om skjeling produkter og tjenester • Om skjeling – doktor online • Søknad om støtte til briller/kontaktlinser

Klikk tilbake til den enkelte side

Pasient og
Pårørendeinfo.Symptomer/
vurdering

Henvisning

Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

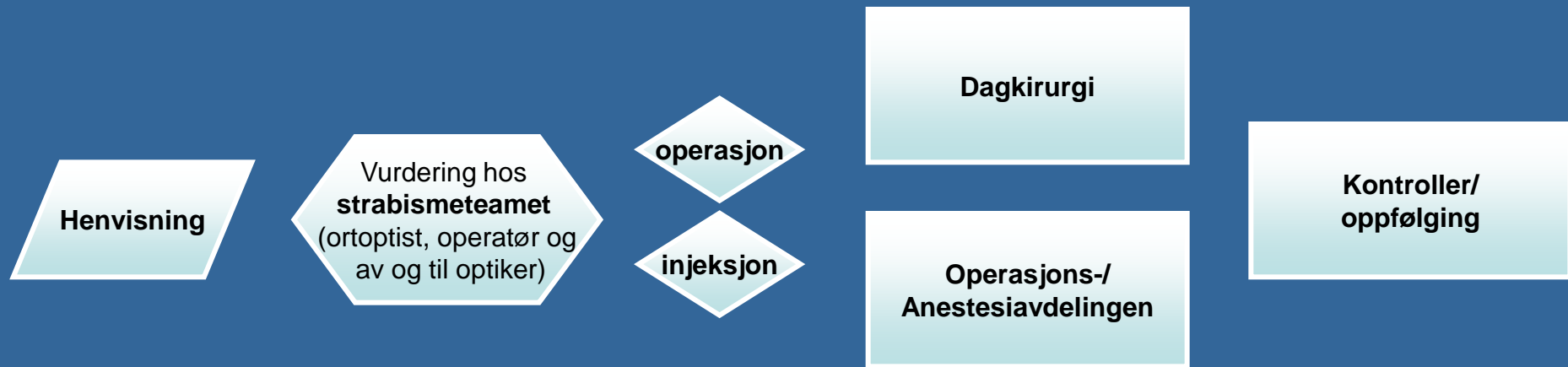

Prosedyrer for behandling av strabisme (skjeling) hos barn og ungdom ved Øyeavdelingen SI Elverum

Øyeavd.

Siden er under bearbeiding. Prosedyrer/dokumenter dagkirurgi, operasjon-/anestesi bli lagt inn etter hvert som de blir utarbeidet og godkjent.

[Øyeavdelingen SI Elverum](#)

[Pasienter- og pårørendeinformasjon](#)

[Klikk tilbake til den enkelte side](#)

Symptomer/
vurdering

Henvisning

Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Dokumenter og linker

- [Ambylopi](#)
- [Helsestasjonens prosedyrer \(se side 15 i rapport om syn\)](#)
- [Henvisning til spesialisthelsetjenesten –kriterier for når det skal henvises \(se side 20 i rapport om syn\)](#)
- [Hva er skjeling - legehåndboka](#)
- [Hva er skjeling – pasienthåndboka](#)
- [Kan henviser direkte til øyelege](#)
- [Kortfattet om strabisme](#)
- [Latent strabisme](#)
- [Manifest strabisme](#)
- [Om skjeling, produkter og tjenester](#)
- [Om skjeling](#)
- [Retningslinjer for undersøkelse av syn, hørsel og språk](#)
- [Samarbeide – primær-/sekundær-/tertiærnivå](#)
- [www.reseptfri.com](#)
- [Søknad om støtte til briller/kontaktlinser](#)
- [Økonomisk dekning av briller](#)

Prosedyrer og henvisninger i behandlingslinja

- Barn til operasjon (kommer nytt dokument i løpet av høsten 2011)
- Fullstendig øyeundersøkelse (kommer nytt dokument i løpet av høsten 2011)
- [Henvisning](#) (fra fastlege og helsestasjonslege til øyeleger og øyeavdelingen)
- [Henvisning via optiker](#)
- [Operasjon](#)
- [Privatpraktiserende øyelege/øyelegesenter](#)